

KÖZLEMÉNYEK A PÉCSI ERZSÉBET-TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRÁBÓL.

43.szám

1941 augusztus.

J E L E N T É S A K Ö N Y V T Á R M Ű K Ö D É S É R Ő L
1940.SZEPTEMBER 1-TŐL 1941.AUGUSZTUS 31-IG.

I. A könyvtár zárószámadása.

Zárószámadásunk áttekinthetőségét ezuttal az eddiginél is nagyobb mértékben befolyásolja az állami költségvetési év törvényen alapuló eltolódása, illetve az egyetemi év és az állami költségvetési év közötti eltérés megnagyobbodása. Miután jelentésünk természetesen az egyetemi évre szól, az említett eltérésben rejlő számviteli nehézséget a múltban úgy hidaltuk át, hogy az állami javadalmakat teljes egészükben a tanév bevételeiként számoltuk el és használtuk fel, vagyis az állami javadalmaknak július és augusztus hóra szóló részletét mindenkor a következő szeptember hó 1.-vel kezdődő tanévre vittük át. A két költségvetési év közötti időbeli különbség megnagyobbodása miatt most ezen a gyakorlaton változtatnunk kellett: a most záruló tanévben az 1939/40.-i másféléves költségvetési időszak harmadik harmadára és az 1941.költségvetési év első felére eső állami javadalmainkat használtuk fel s e jelentésünkben ezeknek a javadalmaknak a felhasználásáról számolunk be. Jelentésünk így legalább abban közvetlenül kapcsolódik a megelőzőkhöz, hogy - a tanév autonóm eredetű javadalmai mellett - ezuttal is a megelőző naptári év július 1.-től a folyó naptári év június 30.-ig bevételezett és felhasznált állami javadalmainkról ad számot.

A fentiek figyolombóvételével a könyvtár javadalmai o jelentés évében 18,410.15 pengőre rugtak; mógoszlásuk a kövotkozó volt:

Állami javadalom:

Állami dotáció az 1939/40.költségvetési

időszak 3.harmadára 2,504.15 P.

Államsegély ugyanerre az időre 2,000.-- "

Állami dotáció az 1941.költségvetési

év első felére 2,500.-- "

Összesen: 7,004.15 P.

Autonom eredetű javadalom:

Iktatási díj az I.félévben 174.-- P.

Iktatási illeték az I.félévben 2,429.-- "

Iratkozási illeték az I.félévben 2,592.-- "

Iktatási díj a II.félévben 51.-- "

Könyvtári illeték a II.félévben 6,160.-- "

Összesen: 11,406.-- P.

Fenti javadalmaink összegéhez hozzáadandó a könyvtár quaesturái számláján a mult tanév végén fennállott 51.12 pengőnyi, valamint gazdasági hivatali számlánkon 1940 június hó 30.-án fennállott 3.74 pengőnyi maradvány, végül egy mult tanévi többletkifizetés visszatérítése címén gazdasági hivatali számlánkra befolyt 42.48 pengő. A folyó tanévben így összesen 18,507.49 pengő állott a könyvtár rendelkezésére.

A könyvtár összes javadalmazása némi csökkenést mutat a mult tanév javadalmaival /18,919.50 P./ szemben. Az állami rendes javadalom összege nem változott, - az első félévben mutatkozó 4.15 pengőnyi többlet ugy adódott elő, hogy az állami költségvetési időszak végén, 1940 december 31.-én gazdasági hivatali számlánkon ilyen összegű túlköltés mutatkozott s ennek terhét a Gazdasági Hivatal magára vállalta. Államsegély címén ebben a tanévben az utóbbi években élvezett összegnek csak a fele folyt be, - ez azonban

csupán az állami költségvetési év eltolódására vezethető vissza s nem jelenti az államsegély valóságos csökkenését. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ugyanis az államsegélyünkre vonatkozó rendelkezést többnyire csak az állami költségvetési év vége felé adja ki s így a most záruló tanév második félévére szóló államsegély csak a jövő tanévben fog rendelkezésünkre állani. Az autonóm eredetű javadalom e tanév első félévében némi csökkenést, második félévében viszont jelentős emelkedést mutatott a mult tanév megfelelő időszakaival szemben. Az első félév visszaesése a hallgatólétszám újabb csökkenésének eredménye volt, a második félév kedvező alakulása viszont az egyetomi tandíjak új rendszerének, illetve annak az új felosztási kulcsnak köszönhető, melyet a rektor ur javaslatára Egyetomiünk Tanácsa - könyvtárunknak a hallgatóság állandó létszámcsökkenése következtében előállott nehéz anyagi helyzete iránti megértéstől indítva - az újrendszerű és megnövekedett öszozü mellékdíjakra megállapított. Míg ugyanis a multban az újonnan iktatott hallgatók fejéenként 7 pengő, a folytatólagosan iratkozó hallgatók azonban csak 4 pengő könyvtári illetéket fizettek, addig az említett tanácsai határozat értelmében a most záruló tanév második félévétől kezdve könyvtárunk az újonnan iktatott és a folytatólagosan iratkozó hallgatók után egyaránt fejéenként 7 pengő könyvtári illetéket élvez. A könyvtári illeték kulcsának ez a felomelésé nem csupán a hallgatóság ezévi létszámcsökkenésének hatását közömbösítette, hanem a mult tanév eredményeivel szembeállítva, autonóm eredetű javadalmaink végösszegének 1,486.50 pengőnyi emelkedését eredményozte.

A könyvtári illeték felomelésé alkalmából a könyvtárbizottság újból foglalkozott a javadalom felhasználásának kérdésével és úgy határozott, hogy a tanszéki és kári igénylésokro, valamint a könyvtár központi szükségleteire rendelkezésre álló javadalomhányadok oddigi kulcsai továbbra is érvényben maradnak, a szüneteltetett bölcsészeti kar kári igénylési kvótája viszont a jövőben a könyvtár központi szükségleteire fordítandó, tekintettel arra, hogy a bölcsé-

szotkari igénylések alapján vállalt kötelezettségeink egyrésze továbbra is fennáll és most már a könyvtár belső szükségleteinek fedezésére szolgáló javadalomhányadot terheli. Ez a bizottsági határozat nem csupán a központi szükségletekre szolgáló kvóta emelkedését jelenti, hanem Egyetemünk tanszékeinek megfogyatkozása következtében az egyes tanszékek igényléseire rendelkezésre álló összegek, a könyvtári illeték emelkedése következtében pedig a kari igénylések kielégítésére szolgáló összegek megnövekedését is.

A rendelkezésünkre állott 18,507.49 pengővel a tanévben 18,485.93 pengő összegű kiadás áll szomban; gazdasági hivatali számlánkon 17.03 P., quæsturái számlánkon pedig 4.53 P. összegű maradvány mutatkozik. A kiadások megoszlását a következő táblázat mutatja:

	1939/40 tanév	1940/41 tanév
Könyv- és folyóiratvásárlás	15,557.55 P. 81.7 %	11,771.59 P. 63.6 %
Könyvkötés	2,014.93 " 10.6 %	3,558.89 " 19.3 %
Szállítási- és póstköltség	322.99 " 1.7 %	228.61 " 1.3 %
Egyéb dologi kiadások	1,087.13 " 5.7 %	2,024.04 " 11.3 %
Személyi kiadások	50.36 " 0.3 %	832.71 " 4.5 %
Összesen:	19,032.96 P. 100.- %	18,435.93 P. 100.- %

Mult évi jelentésünkben fölpanaszoltuk a könyv- és folyóiratbeszerzések költségtételének túltengését s rámutattunk arra, hogy a tétol százalékarányának évek óta tartó, állandó növekedése dologi javadalmaink elégtelenségének bizonyítéka, mivel azt mutatja, hogy a könyvbeszerzési igények kielégítése után alig marad fedezet a könyvtár egyéb szükségleteire. A most záruló tanévben a beszerzési költségek visszaestek körülbelül a normálisnak mondható színvonalra, sőt valamivel még az alá, sajnos azonban, ezt a fordulatot - az azt előidéző okokra való tekintettel - most mégsem üdvözölhetjük osztatlan örömmel. Ezek az okok ugyanis a bölcsészeti kar működésének szünetelése és a külföldi könyvek beszerzésének háboru okozta nehézségei voltak; az első a könyvtárral szemben támasztott

igényeket szállította le, ha nem is jelentős mértékben, a második a felmerült igények kielégítését tette részben lehetetlenné. A beszerzési költségeknél mutatkozó megtakarításokat a könyvköttetés ütemének fokozására fordítottuk s így hosszú évek óta először értük el a kötési költségeknél azt a százalékarányt, amelynek fenntartása - tekintettel állományunk tekintélyes részének kötetlen állapotára - állandóan kívánatos volna. Egyéb dologi kiadásaink emelkedését egyrészt a légoptalommal kapcsolatos beszerzések, másrészt iroda- és olvasóhelyiségeink elodázhatatlanná vált festetése és a villany- és csengővezetékeknek ezzel kapcsolatban végrehajtott falbaesővezése okozta. Egyévi szünet után ismét megjelent zárószámadásunkban a személyi kiadások tétele is: miután az évek óta tartó személyzeti kérdések végleges megoldása ebben az évben is elmaradt, átmenetileg ismét kénytelenek voltunk a könyvtári dotáció terhére tiszteletdíjast alkalmazni.

A tanév folyamán felmerült kiadásainkat számlanyilvántartási naplónk a 148/1939-40. és 1-165/1940-41. tételszámok alatt sorolja fel.

II. A gyarapodás.

A könyvtár gyarapodása - a soproni hittudományi osztály gyarapodása, valamint a kurrens folyóiratok nélkül, amelyekről alább számolunk be - 2515 darabra rugott /a múlt tanévben 4087 darab/. A gyarapodás megoszlása proveniencia szerint a következő volt: vétel 770 darab /a múlt tanévben 788 darab/, köteleospéldány 4 darab /a múlt tanévben 668 darab/, ajándék 1741 darab /a múlt tanévben 2587 darab/.

A vásárolt könyvek darabszáma ugyanazon a szinten mozgott, mint a múlt tanévben s így ezuttal sem érte el egészen egy normális év vásárlásainak mérvét, - bár nem maradt el erősen emögött. A hiányt ezuttal nem a könyvtár financiáiban rejlő okok, hanem a külföldi könyvek beszerzésének nehézségei okozták. Az összgyarapodásnak a múlt év-

vel szemben mutatkozó visszaesését az ajándékok és kötelezpéldányok számának megcsappanása okozta, - az ajándékoknál ez talán részben a háborúra, a kötelezpéldányoknál azonban csupán a kötelezpéldány-szolgáltató ügyészségek hivatali eljárásában felmerült technikai okokra vezethető vissza. Csere útján ebben az évben nem gyarapítottuk állományunkat; a vallás- és közoktatásügyi miniszterium felhívására ugyanis duplumállományunkat felajánlottuk a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelősége erdélyi osztályának, a visszatért erdélyi könyvtárak állományának kiegészítésére. A Főfelügyelőség igénylésének megfelelően, melyet az erre a célra összeállított duplumjegyzékünk alapján ejtett meg, 232 darab duplumunkat engedték át az erdélyi akció céljaira.

Az ajándékozók névsorát, az állományba vett ajándékkönyvek darabszámának feltüntetésével, az alábbiakban adjuk:

Athenaeum kiadóvállalat 1 drb, Baseli egyetem 1 drb, Bécsi egyetem 2 drb, Berlini egyetem 3 drb, Berni egyetem 6 drb, Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala 8 drb, Budapesti egyetem bölcsészettudományi kara 85 drb, Budapesti egyetem magyarságtudományi intézete 1 drb, Budapesti egyetem történelmi szemináriuma 5 drb, Budapesti Egyetemi Könyvtár 1 drb, Budapesti finn követség 4 drb, Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara 1 drb, Budapesti olasz követség 9 drb, Californiai egyetem 4 drb, Carnegie Endowment 7 drb, Columbia University 3 drb, Czaich E.K. 1 drb, Debreceni egyetem rektori hivatala 3 drb, Dobrocceni egyetem bölcsészettudományi kara 44 drb, Debreceni egyetem orvosvegytani intézete 1 drb, Debreceni Tisza István-Tudományos Társaság 1 drb, Déri-Muzeum Debrecen 1 drb, Deutsch-Ausländischer Buchtausch, Berlin 3 drb, Deutsche Gesellschaft für Islamkunde 1 drb, Dizseri S. 1 drb, Dunántul o.napilap 2 drb, Egyedül Vagyunk o.folyóirat 1 drb, Erdélyi Helikon o.folyóirat 1 drb, Gr.Esterházy Mór 1 drb, Falu-Szövetség 1 drb, Fekete J. 1 drb, Felsődunántuli Mezőgazdasági Kamara 4 drb, Fodor H.B. 1 drb, Fővárosi Nyilvános Könyvtár 5 drb, "Forum" Magyar-Olasz Szemle 1 drb, Frankfurti egyetem 13 drb, Franklin-Társulat 1 drb, Ereiburgi egyetem 1 drb, Gábrriel A. 2 drb, Gáspár A. 8 drb, Gesellschaft für Kulturverbindung der U.d.S.S.R.mit dem Ausland 1 drb, Giesseni egyetem 2 drb, Grázi egyetem 1 drb, Hamburgi egyetem 11 drb, Harcos O. 1 drb, Heidelbergi egyetem 232 drb, Híd o.folyóirat 1 drb, Horváth B. 1 drb, Hungária Műtrágya, Kénsav- és Vegyipari R.T. 1 drb, Istituto di Sanita Pubblica, Roma 2 drb, Karozag L. 1 drb, Kardos A. 1 drb, Keresztényszociálista Földmunkások Országos Szövetsége 3 drb, Klenner F. 1 drb, Középiskolai igazgatóságok 197 drb, Közkórházi Orvostársulat 1 drb, Kolozsvári egyetem 1 drb, Kormányjelentést Szerkesztő Vegyes Bizottság 1 drb, Kozma A. 1 drb, Kupa M. 1 drb, Leideni egyetem 2 drb, Lónyai F. 1 drb, Lovag S. 1 drb, Lutz A. 1 drb, Magyar Államvasut 1 drb, Magyar Gazdaságkutató Intézet 3 drb, Magyar Kir.Államnyomda 29 drb, Magyar Kir.Államnyomda Ungvári Kirendeltsége 28 drb, Magyar Kir.Földmívelésügyi Miniszterium 1 drb, Magyar Kir.Földmívelésügyi Miniszterium Vizrajzi Intézete 1 drb, Magyar Kir.József Nádor-Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- és Kohómérnöki Osztálya 1 drb, Magyar Kir.Kender-, Lanttermelési és Növényolajkiszérleti Állomás 1 drb, Magyar Kir.Központi Statisztika

tikai Hivatal 4 drb, Magyar Kir. Posta 1 drb, Magyar Kir. Technológiai Intézet Könyvtára 1 drb, Magyar Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 23 drb, Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat 152 drb, Magyar Rotary Club 1 drb, Magyar Statisztikai Társaság 1 drb, Magyar Tudományos Akadémia 17 drb, Magyar Vámpolitikai Központ 1 drb, Mártonffy K. 2 drb, Máté I. 1 drb, M.Á.V.A.G. 1 drb, Mefhosz-Midi 1 drb, E. Merck Chemische Fabrik 1 drb, Milanói egyetem 1 drb, Molnár B. 1 drb, Neumann J. 2 drb, Növénytermesztési Kísérleti Állomás 1 drb, Nyakas S. 1 drb, Országgyűlés felsőháza 3 drb, Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ 326 drb, Országos Magyar Iparművészeti Társulat 2 drb, Országos Magyar Sajtókamara 1 drb, Országos Mezőgazdasági Kamara 1 drb, Országos Széchenyi-Könyvtár 1 drb, Orvosi Hetilap 1 drb, Paviai egyetem 2 drb, Péchy-Horváth R. 1 drb, Pécsi egyetem rektori hivatala 110 drb, Pécsi egyetem bölcsészettudományi kara 18 drb, Pécsi egyetem ókortudományi intézete 81 drb, Pécsi egyetemi szemklinika 1 drb, Pécsi egyetem Nagy Lajos Kollégiuma 1 drb, Pécsi Napló 1 drb, Perugiai egyetem 1 drb, báró Petrichevich-Horváth E. 1 drb, Philobiblon c. folyóirat 2 drb, Reggeli Ujság 2 drb, Rejtő S. 118 drb, Semjén B. 1 drb, Smithsonian Institution 2 drb, Spakovski A. 2 drb, Sütő J. 1 drb, Svábhegyi Csillagvizsgáló Intézet 3 drb, Szabó P.Z. 3 drb, Szamosujvár polgármestere 1 drb, Szegedi egyetem rektori hivatala 2 drb, Szegedi egyetem bölcsészettudományi kara 8 drb, Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara 1 drb, Thalóczy Lajos-Társaság 1 drb, Thirring L. 4 drb, Tóth L. 4 drb, Toulousi egyetem 1 drb, Tübingai egyetem 4 drb, Uj Magyarország c. napilap 1 drb, Varga S. 2 drb, Várkonyi N. 2 drb, Verebély L. 1 drb, Vigilia c. folyóirat 1 drb, Zeitschrift für Völkerrecht 1 drb.

A gyarapodás szakok szerinti megoszlását a következő táblázat mutatja:

	Vétel	Ajándék	Köteles- példány	Össze- sen
Enciklopedikus munkák, bibliográfiai, könyv- és nyomdászattörténet	34	38	-	72
Theológia, vallás, egyház	15	9	-	24
Filozófia	31	29	-	60
Neveléstudomány	5	92	1	98
Egyetemi nyomtatványok	-	114	-	114
Disszertációk	-	403	-	403
Középiszkolai évkönyvek	-	236	-	236
Politika, szociológia	47	79	-	126
Jogtudomány	22	34	-	56
Országgyűlési nyomtatványok	-	5	-	5
Közigazgatás	8	41	-	49
Közgazdaság	39	13	-	52
Nyelvészet	9	14	-	23
Irodalomtörténet	36	26	-	62
Szövegkiadások, szépirodalom	215	35	-	250
Művészetek, művészettörténet	22	17	-	39
Történelem	145	57	-	202
Életrajzok, memoárok	52	8	-	60
Földrajz	42	12	-	54
Néprajz	7	2	-	9
Mathematika	1	-	-	1
Természettudományok	17	16	1	34
Orvostudomány	12	297	-	309
Technika	2	6	-	8
Mezőgazdaság	1	9	-	10
Nem kurrens folyóiratok	8	149	2	159
Összesen:	770	1741	4	2515

A könyvtárnak járó folyóiratok és hírlapok száma a tanév végén 244 volt, - 112-vel kevesebb, mint a múlt tanévben. Ezt a visszaesést teljes egészében az ügyészszégi kötelezpéldány-beszolgáltatás átmeneti fennakadása okozta. Az angol és francia folyóiratok elmaradása által okozott csökkenést ugyanis teljesen kiegyenlítette a könyvtárnak járó hazai folyóiratok számának emelkedése.

Folyóirataink származásáról és jellegéről az alábbi táblázat számol be:

	Vétel	Köteles- példány	OKBK ajándéka	Egyéb ajándékok	Össze- sen
Hazai folyóirat	55	3	28	33	119
Külföldi folyóirat	41	-	20	24	85
Fővárosi hírlap	4	-	-	-	4
Vidéki hírlap	2	11	-	4	17
Külföldi hírlap	1	-	-	-	1
Hivatalos lap	2	2	1	13	18
Összesen:	105	16	49	74	244

III. Feldolgozás és állomány.

Az új szerzemények folyamatos feldolgozása mellett a bibliográfiai osztály feldolgozta a bölcsészeti karintézetekből vissza-került azt a két és félezer kötetet, amelyek új katalógusainknak 1930-ban történt felállítására előtt adattak ki az intézeteknek és így e katalógusainkban még nem szerepeltek. A püspöki könyvtár régi anyagának új katalógusaink számára való feldolgozása ugyyszólván teljesen elakadt; ennek a munkának számottevő útomban való folytatására - amint azt múltévi jelentésünkben már jeleztük - mindaddig nincs is kilátás, amíg a személyzeti hány harmadik éve megoldásra váró problémája megfelelő elintézését nem nyer.

A bibliográfiai osztály a folyó tanévben 4144 mű 5544 kötetét katalogizálta. A katalogusokba beosztott új címkartonok száma 38,934 volt, viszont duplumkiemelésekkel és hibajavításokkal kapcsolatban 1568 régi címkartont emeltünk ki katalogusainkból. Hét katalogusunk címlapjainak összes száma így a tanév végén 205,095-re emelkedett.

Duplunként a tanév folyamán 32 mű 36 kötetét emeltük ki a nyomtatványraktár állományából. Ezek levonásával a katalogusainkban leírt állomány a tanév végén 97,909 mű 131,000 kötetét foglalta magában, amiből 11,358 mű 19,484 kötetet esett a letétként kezelt püspöki könyvtárra.

IV. A forgalom.

A könyvkölcsönző-osztály forgalmának az 1933/34. tanév óta tartó majdnem töretlen vonalú lassu emelkedése ebben az évben is folytatódott: a kölcsönadott kötetek száma a múlt tanévi 12,563 kötettről 13,308 kötetre emelkedett. Az a körülmény, hogy kölcsönforgalmunk a bölcsészeti kar működésének szünetelését egyáltalában nem érezte meg, a nagyközönség érdeklődésének az eddiginél erősebb ütemű fokozódására enged következtetni.

Más könyvtárakkal a következő kölcsönforgalmat bonyolítottuk le: az Országos Széchényi-Könyvtártól 27, a Műegyetem Könyvtárától 14, a budapesti Egyetemi Könyvtártól 5, a kolozsvári Egyetemi Könyvtártól pedig 1, összesen tehát 47 kötetet kértünk kölcsön látogatónk számára.

Kölcsönző-osztályunkra ebben az évben egy rendkívüli feladat is hárult: a szüneteltetett bölcsészettudományi kar intézeteinek kölcsönadott, illetve letétképpen átengedett egyetemi könyvtári könyvek visszaszolgáltatásának lebonyolítása. Eddig az egyes intézetektől a következő anyagot kaptuk vissza:

	darab	o b b ő l	
		folyóiratév	folyam térkép
Filozófiai Intézet	251	45	-
Ókortudományi Intézet	146	55	-
Magyar Nyelvtudományi Intézet	470	101	-
Német Intézet	929	176	-
Francia Intézet	718	55	-
Olasz Intézet	560	39	-
Magyar Történeti Intézet	96	-	-
Egyetemes Történeti Intézet	313	-	-
Földrajzi Intézet	269	91	56
Ókortörténeti és Archaeológiai Intézet	19	-	-
Összesen:	3771	562	56

E feladat végrehajtását egyébként erősen megnehezítette az a körülmény, hogy a bölcsészeti karok intézeteiben számos olyan könyv volt található, mely az egyetemi könyvtár bélyegzőjét viselte, anélkül, hogy a könyvtárban mint kikölcsönzött könyv számontartott, illetve leltárainkban szerepelt volna. E könyvek részben a bölcsészeti karok intézeteinek megszervezésének sürgőssége miatt adathattak ki a könyvtár Pécsre költöztetésekor a szabályszerű könyvtári kezelés mellőzésével intézeti letétbe, részben azonban valóban az intézeti könyvtárak számára szereztettek be, s a könyvtár bélyegzője csupán tévedésből került beléjük, oly módon, hogy az egyetemnek Budapesten történt újjászervezése idején az egyetemi könyvtár és az egyes intézetek könyvbeszerzései egy közös beszerzési alap terhére eszközöltettek és központilag is bonyolítottak le. Miután így a szóbanforgó könyvek fentemlített két kategóriája között csak az eredeti szándék vont határvonalat, azok ma már nem is különíthetők el, s így kívánatosnak látszott, hogy a bölcsészeti kar szüneteltetésével kapcsolatban ezen a téren tiszta helyzet teremtsék, s az egyetemi könyvtár bélyegzőjét viselő könyvek mind a könyvtárba kerüljenek. A könyvtárbizottság határozata alapján ezért azzal a kéressel fordultunk a bölcsészeti kar volt professzoraihoz, hogy a szabályszerűen kikölcsönzött egyetemi könyvtári könyvek visszaszolgáltatásával egyidejűleg intézeteik könyvtárát, különösen azonban az új állomáshelyükre magukkal vinni kívánt anyagot gondosan vizsgáltsassák át és minden egyetemi könyvtári pecsétet viselő könyvet juttassanak vissza a könyvtárba. E kérésünk meghallgatásra talált, - minden egyes intézet küldött vissza olyan könyveket, melyekről nem volt ténylegünk, s az intézetek nagy része olyanokat is, melyek eddig a könyvtár leltáraiban nem szerepeltek. A Filozófiai és az Őkörtudományi Intézetből visszakerült könyvekre vonatkozó fenti adataink nem véglegesek, mivel az előzőnél az egyetemi könyvtári könyvek kiválogatása és visszaszolgáltatása még nincsen befejezve, az utóbbinál pedig a visszaszolgáltatás - egy miniszteri rendelet alapján, amely

szerint az intézetben található egyetemi könyvtári könyvek is átadhatók letétképpen a szegedi egyetemnek - későbbi időpontra toldódik ki. A többi intézetnél fent közölt adatainkat csak a tévedésből esetleg még visszamaradt könyvek módosíthatják lényegtelen mértékben. A Magyar Irodalomtörténeti és a Pedagógiai Intézetre viszont fenti intézkedésünk nem vonatkozott, mivel a két intézet a jogi kar kebelében tovább folytatja működését; a Magyar Irodalomtörténeti Intézetben egyébként néhai Tolnai Vilmos professzor már öt évvel ezelőtt saját kezdeményezésére végrehajttatta az egyetemi könyvtári könyvek kiválogatását és visszaszármaztatását.

Az olvasóterem látogatottságának ugyancsak az 1933/34. tanévben megindult esőkenése ebben a tanévben is folytatódott: a múlt tanévi 5781 látogatóval szemben az idén csak 3586 látogatója volt olvasótermünknek. Itt tehát már teljes mértékben érvényesült a bölcsészeti kar hallgatók elmaradásának hatása, - csekélyebb mértékben azonban a fűtési nehézségek is hozzájárulhattak olvasótermünk forgalmának leapasztásához.

V. Személyi ügyek.

Utolsó jelentésünkben rámutattunk arra, hogy az utóbbi évek személyi veszteségei következtében a könyvtár teljesítőképesége erősen csökkent, olyannyira, hogy nem csupán legsürgetőbb feladatunknak, a régi anyag újrakatalogizálásának félbeszakadásával kell számolnunk, hanem még a napi ügymenet fenntartásánál is nehézségekkel küzdünk. E tarthatatlan helyzet orvoslását a most záruló tanév sem hozta meg: a könyvtár két tisztviselőt nyert ugyan azzal, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur két állami gimnáziumi tanárt szolgálattételre ide osztott be, viszont két tisztviselőnköt más intézményekhez való áthelyezés révén elvesztettük. Mivel pedig a bölcsészeti kar intézeti könyvtárak kezelésében egy új feladatkört kaptunk, amely egy tisztviselőnköt hosszú időre teljo-

sen leköti, - a könyvtár személyzeti viszonyai ma még sivárabb képet mutatnak, mint utolsó jelentésünk összeállításakor.

Az áthelyezés révén elvesztett két tisztviselőnk Dománovszkyné dr. Csokonai Mária főiskolai képesítésű gyakornok és Kvasináné Dull Ágnes napidijas voltak; az előbbit a bölcsészettudományi kar függő ügyeinek rendezésére kiküldött miniszteri biztos ur rendelkezése alapján a rektor ur 1940. november hó 16.-án kelt 71/1940-41. számú rendeletével a szüneteltetett bölcsészettudományi kar, tanárképző intézet és tanárvizsgáló bizottság levél- és irattárainak kezelésével bizta meg s egyben felmentette az egyetemi könyvtárnál teljesített szolgálata alól, - az utóbbit pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1941. május havában kelt 38,446/1941.IV.számú rendelkezésével a Magyar Királyi Ferenc József-Tudományegyetem könyvtárához I.oszt. könyvtári segédtsztré nevezte ki.

Szolgálatátételre a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur könyvtárunkhoz osztotta be dr. Bárdos István, addig az egyetem Német Intézetéhez beosztott gimnáziumi helyettes tanárt 1941.május hó 14.-én kelt 38,551/1941.IV.2.számú rendeletével, továbbá dr. Mayer Erzsébet, addig az egyetem Olasz Intézetéhez beosztott gimnáziumi helyettes tanárt 1941.május hó 29.-én kelt 39,120/1941.IV.2.számú rendeletével, - majd 1941.junius hó 30.-án kelt 70,773/1941.V.1.számú rendeletével mindkettőjüket az állami gimnáziumi tanárok létszámába rendes tanárrá nevezte ki.

Előléptetésben részesült dr. Nyakas Sarolta főiskolai képesítésű gyakornok, akit a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1941. március hó 11.-én kelt 36,086/1941.IV.2.számú rendelkezésével a tudományos tisztviselők státusába könyvtári gyakornokká, majd 1941. július hó 29.-én 41,375/1941.számú rendelkezésével könyvtári segédőrré nevezett ki. Itt említjük még meg, hogy dr. Fodor Honrik Béla okl. középiskolai tanár részére, aki 1940.junius hó 1.-től kezdve önkéntes gyakornoki minőségben teljesített könyvtá-

runknál szolgálatot, az egyetemi könyvtárbizottság 1940. október hó 30.-án tartott I. rendes ülésében havi 80 pengő összegű tiszteletdíjat engedélyezett.

VI. A könyvtár soproni hittudományi osztálya.

Az osztály ezévi életének legjelentősebb eseménye az olvasószobák berendezésére irányuló tervek valóraválása volt. A múlt tanévben dr. Deák János akkori hittudománykari dékán ur - felismerve annak a funkciónak a fontosságát, mely egy főiskolai könyvtárban az olvasóhelyiségnek jut, - lépéseket tett a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnál az addig üresen állott két olvasószoba berendezési költségeinek folyósítása érdekében és egyben elkészíttette a berendezés terveit is. A folyó tanévben a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur két részletben 6000 pengőt bocsátott az olvasószobák alapberendezésének költségeire rendelkezésre s így a munkálatok a gazdasági hivatal műszaki osztályának közreműködésével nem csupán megindulhattak, de nagyjából már befejezést is nyertek. A nagyobbik olvasószoba a hallgatóság és a nagyközönség, a kisebbik a kar professzorainak rendelkezésére fog állani; mindkét helyiség, a modern követelmények figyelembevételével, kétszemélyes, asztali világítású munkaasztalokkal, továbbá a kézikönyvtár, valamint a legújabb folyóiratszámok befogadására szolgáló állványokkal szereltetett fel.

Az osztály könyvtárosát, Ferdinánd István foglalkoztatott diplomást a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1940. november hó 21.-én kelt 35,633/1940.IV.2.számú rendeletével főiskolai képesítésű gyakornokká nevezte ki.

Az osztály gyarapodása a tanév folyamán a következő volt: vétel 100 mű 107 kötetben, ajándék és a volt kari könyvtár állományából áthelyezve 750 mű 877 kötetben. Az ajándékok közül kiemelendő dr. Schneller István 453 kötetes és Heszler Sámuel 129 kö-

tetes adománya. Az osztálynak e tanévben összesen 62 folyóirat járt; 44 előfizetésre, 18 pedig ajándékképpen.

VII. A bölcsészeti kar intézeti könyvtárak kezelése.

A bölcsészeti kar szüneteltetéséből kifolyólag könyvtárunkra új feladat hárult: az intézeti könyvtárak visszamaradó anyagának átvétele és megőrzése. A bölcsészettudományi kar függő ügyeinek rendezésére kiküldött miniszteri biztos ur rendelkezése értelmében ugyanis a szüneteltetett intézetek könyvanyagának azt a részét, amelyet az intézetek igazgatói nem vittek magukkal letétképpen Kolozsvárra, illetve Szegedre új intézeteik könyvtárának kiegészítésére, könyvtárunk veszi át, kezeli és őrzi meg a bölcsészeti kar visszaállításáig. Ez az anyag eredeti jellegének fenntartása mellett a központi épület második emeletének két szobájában, az Őkörtudományi Intézetnek erre a célra újonnan beállványozott volt helyiségében nyert elhelyezést. Az anyag áthordását júniusban kezdtük meg s a nyár folyamán sommásan átvettük a Földrajzi, a Német, a Francia, az Olasz, a Filozófiai és az Őkörtörténeti és Archaológiai Intézet ittmaradt könyveit, a Magyar és az Egyetemes Történeti Intézet anyagának átvételére pedig a közeli napokban kerül sor. A Magyar Nyelvtudományi és az Őkörtudományi Intézet könyvtárai teljes egészükben a szegedi egyetem megfelelő intézeteinek adattak át letétképpen; s nem kerültek könyvtárunk kezelésébe a Magyar Irodalomtörténeti és a Pedagógiai Intézet könyvtárai sem, mivel e két intézet jelenleg is folytatja működését. Az intézeti könyvtárak áthordásával egyidejűleg megkozdtuk azok leltár szerinti átvételét is.

Pécs, 1941. augusztus hó 31.

Domanovszky Ákos

igazgató.